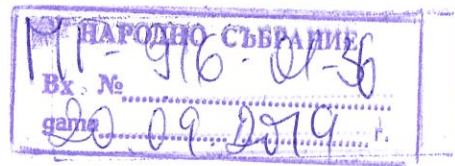




Изм. № 02-00-26/19.09.2019 г.



ДО

Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПК ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ,
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

КОПИЕ:

Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПК ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

Г-Н ИСКРЕН ВЕСЕЛИНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПК ПО РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА,
БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Г-Н ХАСАН АДЕМОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПК ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА

Г-Н ПЕТЪР КЪНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПК ПО ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ТУРИЗЪМ

ОТНОСНО: Становище на БСК по проект на ЗИД на Закона за висшето образование,
№ 902-01-42 от 12.08.2019 г.

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЪЛЧЕВ,**

БСК изрази своята недвусмислена подкрепа за възприетия подход и основни предложения за изменения и допълнения на Закона за висшето образование в изпратеното становище на национално представителни организации на работодателите и синдикатите (Вх. № 929-00-1/19.09.2019 г., НС).

В допълнение към цитираното становище на социалните партньори и във връзка с предстоящия дебат за изготвяне на Стратегия за развитие на висшето образование до 2030г., считаме за необходимо да представим допълнителни предложения за предприемане на следващи стъпки и мерки за реформа на висшето образование, които да бъдат взети предвид при провеждане на дебата преди първо и второ гласуване на законопроекта.

Използвам случая да изразя отново подкрепа за Вашите усилия за реформиране на висшето образование в интерес на учащите, академичния състав, работниците и служителите, работодателите и цялото българско общество.

Приложение: *съгласно текста.*

С УВАЖЕНИЕ,

РАДОСВЕТ РАДЕВ

Председател на УС на БСК

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

на БСК за необходимите решения за реформа на висшето образование във връзка с обсъждането на проект на ЗИД на ЗВО (№ 902-01-42 от 12.08.2019 г.) и изготвяне на стратегия за развитие на висшето образование до 2030 г.

Българската стопанска камара изразява подкрепа за провеждане на своевременно, широко и пълноценно обсъждане на необходимите решения и мерки за цялостна реформа на висшето образование (ВО) с участие на ръководствата на висшите училища, Съвета на ректорите, Министерството на образованието и науката, и други заинтересовани страни. Основна цел на този дебат следва да бъде приемането на амбициозна и осъществима стратегия за развитието на висшето образование до 2030 г., отговаряща на съвременните предизвикателства, на протичащата цифровизация на глобалната икономика, която да отговори на духа и основните предложения на внесените в Народното събрание промени и допълнения на Закона за висшето образование (№ 902-01-42 от 12.08.2019 г.).

Промени в предхождащите степени на предучилищно и училищно образование

1. Ускорено въвеждане на индивидуален Е-образователен и квалификационен профил на българските граждани, обхващащ системата на предучилищното, училищното и висше образование, и професионална квалификация, финансирани от държавата, вкл. степен на владеене на официалния език, завършено образование, професионално направление, специалност, професионална квалификация и други реквизити.
2. Допълнително финансиране и мерки за пълно покритие и безплатен достъп до предучилищното образование, овладяване на официалния език в Р България и свързана поэтапна атестация при завършване на началната, основната и средна степен в училищното образование.
3. Намаляване на броя на отпадналите от началната, основната и средна степен чрез увеличаване на привлекателността на училищното образование, вкл. чрез извънучилищна заетост, кръжочна дейност, състезания и олимпиади, увеличаване на часовете за спорт, изграждане на плувни басейни и други спортни съоръжения, отговарящи на съвременните стандарти, и пълен обхват на възпитаниците и учащите от 3-4 г. в задължителни часове, и полагане на изпити в края на началната степен на училищното образование.
4. Усъвършенстване на ранното двуфазово оценяване и профилиране на учащите за последващо професионално /дуално/ обучение или за последващ прием във висшето образование /ВО/.
5. Постигане на радикален обрат за намаляване на дела на функционалната неграмотност сред завършващите 9 и 10 клас, повишаване на резултатността на българските ученици по т. нар. тестове PISA, надеждно оценяване и верификация на придобитите знания на изхода на средното образование /11 и 12 клас/.
6. Допълнително финансиране и увеличаване на часовете и профилираните паралелки за преподаване на т. нар. STEM умения (наука - технология - инженеринг - математика).
7. Увеличаване часовете за преподаване на писмен и говорим английски език и обвързване получаването на диплома за средно образование и достъп до ВО с високо ниво на неговото овладяване.

Промени в организацията на ВО, акредитацията и финансирането на ВУ

8. Стартиране на дебат за приемане през 2020 г. на стратегия за развитие ВО до 2030 г. с всички заинтересованите страни – Съвет на ректорите, академичната и стопанска общност, кълстери и браншови сдружения, държавни институции, неправителствен сектор и др.
9. Въвеждане на свободно избираем подготвителен семестър и/или паралелна подготвителна програма за всички специалности и студенти, за които не се изисква полагане на кандидат студентски изпит, или за студенти, които не са издържали съответен изходен тест в края на първия семестър, с формат и съдържание, съгласувани със Съвета на ректорите и МОН.
10. Въвеждане на две основни форми на обучение - редовно и дистанционно.
11. Въвеждане на общ, съобразен с водещата европейска и международна практика стандарт за текущо и семестриално оценяване и за държавните изпити с цел повишаване обективността и самоконтрола от страна на преподавателите, на мотивацията, качеството на образование и конкурентоспособност на студентите, както и за подобряване на заеманите позиции от нашите университети в европейските и световните класации.
12. Атестация на студентите след четвъртия семестър на обучение за последваща специализация, насочване към стажантски програми, участие в НИРД и сключване на договори за стипендии със заинтересовани работодатели.
13. Провеждане на специализирани курсове за бивши възпитаници или за специалисти от държавния и частен сектор с цел представяне на нови дисциплини и тенденции в съответната научна област и професионално направление за опресняване на знанията и поддържане на контакти между университет и възпитаници;
14. Разширяване на обхвата на обучение и специалностите за „професионални бакалаври“, като след трети курс се отсяват най-добрите студенти за продължаващо обучение в бакалавърска и магистърска степени.
15. Последващо поэтапно повишаване изискванията за институционална и програмна акредитация от Националната агенция за оценяване и акредитация /НАОА/ към докторски и магистърски програми, а впоследствие и на бакалавърските програми по специалности в избраните приоритетни образователни направления, в съответствие с принципите и предложенията на проекта на ЗИД на ЗВО (№ 902-01-42 от 12.08.2019 г.).
16. Преразглеждане на броя на защитените специалности и приоритетни направления.
17. Обвързване на критериите за оценяване с достиженията в НИРД, съотношението между преподаватели и студенти и други изисквания, прилагани от водещите чужди университети.
18. Обвързване на преобладаващата част от държавното финансиране с качеството на изхода за сметка на броя на завършилите студенти. Увеличаване на бюджетното финансиране за най-добре оценените и избрани приоритетни и професионални направления и защитени специалности. Ефективно диференциране на финансирането според типологията на ВУ и професионалните направления.
19. Ефективно прилагане на предложените промени в ЗВО и мониторинг на изпълнението на договорите за финансиране и управление на ВУ с определени индикатори за резултатност, ефективност и ефикасност, етапи за изпълнение на мерки, прилагане на нормативни и други изисквания, препоръки от текущата акредитация и план-прием, сключвани между МОН и ректорите в рамките на действащата академична автономия. Последващ ежегоден контрол за изпълнение от страна академичния съвет, общо събрание на ВУ, МОН, Сметна палата и други компетентни институции.
20. Увеличаване дела на финансиране на обучението по договори с частния и публичен сектор за изплащане на стипендии, учебни такси и други разходи, за най-добрите студенти, завършили втори курс с ангажименти за последваща заетост и адекватно трудово възнаграждение.
21. Допълнителни данъчни преференции за финансиране на обучението и НИРД и сключване на договори за стипендии с работодателите.
22. Постепенна промяна на съотношението между студентите по държавна поръчка, субсидирана от бюджета и по платени форми на обучение.

Академично израстване и повишаване на качество на преподаване

23. Въвеждане на допълнителни гаранции и минимални национални изисквания /"филтри"/ за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, вкл. въвеждане на градиращи критерии за научни постижения.
24. Осигуряване на публичен достъп до Регистъра на академичния състав на ВУ, поддържан от МОН, вкл. за хорариума, плановата и фактическа учебната натовареност, с ежемесечна актуализация.
25. Увеличаване на задължителните изисквания за минимална натовареност по основен трудов договор на университетските преподаватели за целите на акредитацията на ВУ и направленията и специалностите.
26. Осигуряване на достоен начален размер на заплащането на преподавателския труд -не по-ниско от заплащането на учителите, и обвързването му със средните заплати в съответните икономически дейности, съответстващи на професионалните направления и специалности.

Взаимодействие между ВО и реалната икономика

27. Своевременна интеграция на регистъра на електронния образователен и квалификационен профил на българските граждани по т. 1 от настоящите предложения със съществуващите регистри на трудовите договори и осигурените лица, и осигуряване на публичен достъп до агрегирани данни по общини, големи населени места, области, региони за планиране, по икономически дейности до 4-ти знак на КИД 2008, по длъжности по НКПД 2011, основни възрастови групи и обвързване с рейтинговата система във ВО.
28. Използване на информацията и данните от информационните системи и регистрите на наетите лица и на образователния и квалификационния профил на българските граждани при определяне на държавния план прием във ВУ с отчитане на оценените потребности по икономически дейности, длъжности, възрастов състав на наетите лица, в териториален обхват и по професионални направления и специалности.
29. Инициране на проекти, финансирани със средства на ЕС, за изграждане на съвместни акредитирани водещи лаборатории към ВУ с участие на заинтересовани браншови сдружения и предприятия.
30. Въвеждане на стажантски програми и съвременни електронни платформи по примера на успешни партньорства между големи предприятия, браншови сдружения и ВУ.
31. Дългосрочен ангажимент на държавата за постепенно увеличаване на средствата за висше образование, вкл. за НИРД, от сегашните 0,04% от БВП до над 0,3-0,4% през 2030 г., за сметка на финансиране от държавния бюджет, ЕС, договори с предприятия, клъстери и браншови сдружения, вкл. за изграждане на съвместни референтни браншови акредитирани лаборатории, съвместни приложни изследвания и др.